

A 1685/presidiet

Behandles i Præsidiets

Præsidiets betænkning over

Medlemsforslag

om godkennende av alle de nordiska ländernas nationalspråk som officiella arbetspråk i Nordiska rådet

Forslag

Præsidiets föreslår att

Nordiska rådet beslutar

att behålla § 74 i Nordiska rådets arbetsordning oförändrad, så att paragrafen har följande ordalydelse:

“§ 74 Språk

Nordiska länders språk beaktas lika vid rådets möten. Arbetspråk är danska, norska och svenska. Tolkning till och från finska och isländska ska ske vid behov. Viktiga dokument bör översättas till de nordiska ländernas språk.”

att alla medlemmar har möjlighet att lämna in ett medlemsförslag på sitt eget språk

att protokoll på skandinaviska översätts till finska och isländska

att ge rådssekretariatet i uppdrag att se på vilka möjligheter som finns för att förenkla arbetsgången med hänsyn till mötesmaterial och mötesstruktur i Nordiska rådet och komma med förslag härom

Baggrund

Finlands delegation och Islands delegation har föreslagit

att § 74 i Nordiska rådets arbetsordning ändras så att finska och isländska läggs till i arbetsordningen som officiella arbetspråk inom Nordiska rådet vid sidan av norska, svenska och danska

Från och med 1952, när Nordiska rådet grundades, till och med 1976 användes danska, norska och svenska i rådets formella arbete.

1976 hölls första inlägget på finska i plenum och Nordiska rådet beslutade samma år att inom så långt möjligt genomföra simultantolkning i rådets arbete fr.o.m. år 1977 förutsatt att detta kunde ske på ett kvalitativt försvarligt sätt.

Beslutet fattades mot bakgrund av medlemsförslag A 460/J från 1975 som undertecknades av medlemmar från Finland och Island, där förslaget var att använda simultantolkning vid råds-sessionernas plenarmöten och i utskottsarbetet. Förslaget specificerade inte vilka språk det gällde.

Medlemsförslaget sändes i remiss till de nationella delegationerna, presidiesekretariatet skrev ett PM om praktiska möjligheter för simultantolkning och Nordiska rådets juridiska utskott skrev ett betänkande över förslaget. I betänkandet uppmanades det till tolkning mellan finska på den ena sidan och svenska, norska och danska på den andra sidan, i första hand på rådets sessioner. Vidare hänvisades det i betänkandet till presidiesekretariatets PM där det uppmanades till att noga överväga om tolkning mellan danska, norska och svenska var nödvändig, bl. a. mot bakgrund av språkens gemensamma ursprung och likhet.

Resultatet blev att från år 1977 till 1987 arrangerades tolkning mellan finska och de skandinaviska språken på Nordiska rådets session och från 1987 infördes den också på rådets utskottsmöten.

På 1990-talet utvidgades tolkningen till Nordiska rådets session; 1991 infördes tolkning till engelska, 1996 till isländska och 1998 till ryska.

Danska, norska och svenska hade fortsatt en stark ställning i Nordiska rådets arbete men vilket eller vilka språk som var arbetspråk var inte formellt reglerat i det grundläggande regelverket för rådet, varken i Helsingforsavtalet eller i Nordiska rådets arbetsordning.

Nordiska rådet antog 1998 rekommendation 22/1998 där rådet bl.a. rekommenderade Nordiska ministerrådet att genomföra huvudmålsättningar, delmålsättningar samt förslag till åtgärder som framgick av ministerrådsförslag B 177/nord från 1998 om nordisk språkpolitik. Ett av huvudmålen som det uppmanades till var att de skandinaviska språken fortfarande skulle utgöra den gemensamma ramen kring det nordiska samarbetet.

Rekommendation 22/1998 byggde också på medlemsförslag A 1182/nord om åtgärder för att stärka de minsta språken i Norden som väcktes samma år av medlemmar från Färöarna och Sverige.

År 2002 antog Nordiska rådet rekommendation 33/2002 där rådet bl.a. rekommenderade Nordiska ministerrådet att skapa ett överordnat organ med ansvar för den nordiska språkgemenskapen och säkra att detta organ utarbetade en handlingsplan för hur den nordiska språkgemenskapen kunde värnas och utvecklas i framtiden.

Rådet antog samma år rekommendation 34/2002 där rådet bl.a. rekommenderade de nordiska regeringarna att säkra kunskap till såväl de skandinaviska språken som de västnordiska och finska språken genom skolornas läsplåner.

Både rek. 33/2002 och rek. 34/2002 byggde på medlemsförslag A 1279/kultur om värn av den nordiska språkgemenskapen som ursprungligen väcktes 2001 av den socialdemokratiska gruppen.

Nordiska rådet antog 2003 rekommendation 26/2003 om domämförlust där rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet att lägga fram ett ministerrådsförslag till hur språkpolitik i Norden kunde tillrättaläggas i ljuset av den växande internationaliseringen och med tanke på att stöda de nordiska språken som kompletta och, -samhällsbärande språk. Rekommendationen byggde på medlemsförslag A 1321/kultur som ursprungligen väcktes av medlemmar av mittengruppen samma år.

I 2006 antog Nordiska rådet rekommendation 23/2006 om deklARATION om nordisk språkpolitik baserat på ministerrådsförslag B 245/kultur där Nordiska rådet bl.a. rekommenderade Nordiska ministerrådet att genomföra förslaget. I ministerrådsförslaget uttalades bl. a. att det nordiska samarbetet även fortsättningsvis bedrivs på de skandinaviska språken, d.v.s. danska, norska och svenska.

Finlands delegation skrev i 2008 brev till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet om finska språkets ställning i det officiella nordiska samarbetet och om översättningsbehovet. I brevet värdjade delegationen till rådsdirektören och generalsekreteraren att se till att Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet erbjöd finländarna lika möjligheter att delta i det nordiska samarbetet genom att erbjuda dem tillräckliga språktjänster. Det uttalades att finländarnas likvärdiga deltagande i beslutprocessen var möjlig endast om dokumenten fanns på finska. Det vore minimikravet om man inte ville gå över till samma system som i Europeiska unionen där alla kunde använda sitt eget modersmål.

I rådsdirektörens och generalsekreterarens gemensamma svar på brevet skrev de att trots att Helsingforsavtalet inte reglerade arbetspråken så var det praxis att de skandinaviska språken, d.v.s. danska, norska och svenska, användes som arbetspråk på båda sekretariaten. Nordiska rådet hade också i 2006 ställt sig bakom Nordiska ministerrådets deklARATION om nordisk språkpolitik där det framgick att det nordiska samarbetet även fortsättningsvis bedrivs på de skandinaviska språken.

Vidare påpekades att på rådets och ministerrådets möten användes danska, norska och svenska och att det arrangerades tolkning till finska och isländska, efter behov. Det konstaterades också i svarbrevet att det inte fanns planer på att dra ned översättningskostnader eller finska tjänster.

En ny arbetsordning för Nordiska rådet trädde i kraft 2012. I den fanns en ny paragraf om språk:

§ 70 Språk

Nordiska länders språk beaktas lika vid rådets möten. Arbetspråk är danska, norska och svenska. Tolkning till och från finska och isländska ska ske vid behov. Viktiga dokument bör översättas till de nordiska ländernas språk.

De senaste tio åren har det funnits ett regelbundet behov för tolkning till finska inför de flesta utskottsmöten hos Nordiska rådet. Regelbunden tolkning till isländska har funnits sedan år 2013 på de flesta av rådets utskottsmöten.

I april 2016 önskade Islands delegation information om möjligheten till översättning av allt mötesmaterial på Nordiska rådet till isländska.

Presidiet behandlade på sitt möte i juni 2016 frågan om vad det ville kosta att allt mötesmaterial i samband med alla Nordiska rådets möten och alla rådets möten skulle översättas och tolkas till finska och isländska. På mötet informerades om uppgifter från kommunikationsavdelningen om praxis angående översättningar och tolkning till finska och isländska samt kostnader av detta.

I oktober 2016 väckte Finlands delegation och Islands delegation medlemsförslag A 1685/presidiet om godkännande av all de nordiska ländernas nationalspråk som officiella arbetspråk i Nordiska rådet.

Förslaget var på dagordningen till Nordiska rådets 68:e session i Köpenhamn 2016 men frågan hanns inte med vid mötet.

Frågan behandlades på presidets möte den 28 november 2016 i Keflavík, Island. Kommunikationsavdelningen presenterade information om tolkning och översättningar på Nordiska rådet som en fortsättning av den information som kom fram vid presidets möte i Slesvig i juni.

I januari 2017 trädde en reviderad arbetsordning i kraft för Nordiska rådet. I den är den diskuterade paragrafen om språk, § 70, oförändrad men har fått ett nytt nummer, § 74.

Presidiet behandlade medlemsförslag A 1685/presidiet den 25 januari 2017 i Oslo. Där beslutade presidiet att skicka förslaget på remiss till de nationella delegationerna samt till utskottet för kunskap och kultur i Norden.

Presidiet behandlade medlemsförslaget den 28 juni på Silverskär, Åland. Där beslutade presidiet att bordlägga frågan för att ge dem som eventuellt önskade att framföra ett alternativt förslag till beslut än det som framgick av betänkande över medlemsförslaget möjlighet att förbereda ett sådant.

Den finska och isländska delegationen formulerade inför presidets möte den 20 september i Reykjavík ett alternativt förslag till beslut. På mötet röstade presidiet mellan ett betänkande och ett alternativt förslag. Resultatet av omröstningen blev att 6 röstade för betänkandet och 5 för det alternativa förslaget.

Remiss

Medlemsförslag A1685/presidiet skickades på remiss till de nationala delegationerna samt till utskottet för kunskap och kultur i Norden. Remissvar kom från Finlands delegation, Islands

delegation, Norges delegation, Sveriges delegation, Danmarks delegation, samt från utskottet för kunskap och kultur i Norden.

Presidiets synpunkter

I diskussionen på presidiets möten i Keflavík, Oslo, på Silverskär och i Reykjavík, samt i remissvar från nordiska delegationerna och från utskottet för kunskap och kultur i Norden, har några aspekten varit mest framträdande.

Demokrati. Handlar om demokratiska principer om att nordiska väljare bör vara representerade på samma sätt och att värdet av nordiska språk bör vara det samma.

Jämlikhet. Handlar om jämlikhetsprinciper om att alla medlemmar bör ha samma möjlighet att agera i tal och skrift på sitt eget språk och att alla nordiska medborgare bör ha samma möjlighet att få arbete hos Nordiska rådets sekretariat.

Nordisk samhörighet. Handlar om att det är en styrka och att det ligger ett stort symboliskt värde i att medlemmarna kan kommunicera sinsemellan på sina egna nordiska språk, något som skulle gå förlorat om man övergick till engelska som arbetspråk.

Ekonomi. Handlar om Nordiska rådets budget och om det är önskvärt att öka eller omprioritera i den för att kunna stå för ökade utgifter till översättningar.

Praktiska lösningar. Handlar om ifall det är praktiskt önskvärt att organisera och utföra arbetet i Nordiska rådet samt Nordiska rådets sekretariat med flera språk.

Presidiet noterar vikten av olika aspekten och deras inbördes samverkan.

Presidiet noterar också att de skandinaviska språken är och kommer att vara de språk som de flesta medlemmar i Nordiska rådet har som eget språk. En beräkning på grund av antal medlemmar i de olika delegationerna kan visa att ungefär två tredje-delar av medlemmarna har skandinaviska som eget språk, dvs. ungefär 60 av 87 medlemmar.

Presidiet anser att det är beklagligt att Nordiska rådet skulle övergå över till att använda enbart engelska. Det skulle lägga mest vikt på ekonomi och praktiska lösningar och mindre vikt på nordisk samhörighet. Presidiet anser däremot att symbolvärdet av att använda sig av de nordiska språken är stort.

Presidiet vil att Nordiska rådet fortsatt använder sig enbart av de skandinaviska språken danska, norska, och svenska som arbetspråk.

Samtidigt måste betonas vikten av demokrati och jämlikhet. Presidiet önskar att bidra till att finskans och isländskans ställning blir bättre. Därför bör alla medlemmar ha möjlighet att lämna in ett medlemsförslag på sitt eget språk och protokoll på skandinaviska översättas till finska och isländska så att alla har möjlighet att förbereda sig inför möten. Tillkommande kostnader för detta skulle bli ungefär 400 TDKK per år.

Presidiet vil i detta sammanhang också ge rådssekretariatet i uppdrag att se på vilka möjligheter som finns för att förenkla arbetsgången med hänsyn till mötesmaterial och mötesstruktur i Nordiska rådet och komma med förslag härom.

Reykjavik, den 20 september 2017

Britt Lundberg (ÅC)
Hans Wallmark (M)
Michael Tetzschner (H)

Phia Andersson (S)
Rigmor Andersen Eide (KrF)
Sonja Mandt (A)

Reservation

Den finska delegationen och den isländska delegationen reserverar sig mot betänkandet och förklarar sitt stöd till ett alternativt förslag:

Nordiska rådet beslutar

att § 74 i Nordiska rådets arbetsordning ändras så att finska och isländska läggs till i arbetsordningen som officiella arbetspråk inom Nordiska rådet vid sidan av norska, svenska och danska, så att paragrafen har följande ordalydelse:

“ § 74 Språk

Nordiska länders språk beaktas lika vid rådets möten. Arbetspråk är danska, norska, svenska, finska och isländska. Tolkning till och från finska och isländska ska ske vid behov. Viktiga dokument bör översättas till de nordiska ländernas språk.”

att alla medlemmar skal ha möjlighet att lämna in medlemsförslag på eget språk

att alla protokoll från möten i Nordiska rådets organ skal översättas till finska och isländska

att tolknings- och översättningskostnaderna inte skal öka de följande fem åren förutom de ovannämnda två konkreta tilltag

att inom fyra år göra en evaluering av situationen

att ge rådssekretariatet i uppgift att se på möjligheter för förenkling av arbetsgången i Nordiska rådet med hänsyn till mötesmaterial och mötesstruktur och återkomma med förslag härom

Godkännande av denna reservation skulle innebära att man inte under de följande fem åren kommer att öka på mängden av tolkning eller översättningar, förutom ovannämnda konkreta tilltag. Detta betyder att tolknings- och översättningskostnaderna i Nordiska rådet inte kommer att öka under denna tid, förutom kostnaderna för ovannämnda konkreta tilltag. Inom fyra år görs en evaluering av situationen. Beslutet kommer inte att ha några ekonomiska konsekvenser inom de närmaste fem år, förutom de åtgärder man redan kommit överens om, och samtidigt är frågan av ytterst stor principiell betydelse.

Den finska delegationen och den isländska delegationen betonar viktigheten av demokrati och jämlikhet i Nordiska rådets arbete och därför bör rådet godkänna alla de nordiska ländernas nationalspråk som officiella arbetspråk i Nordiska rådet.

Delegationerna menar att alla medlemmar skal ha möjlighet att lämna in medlemsförslag på eget språk samt att alla protokoll från möten i Nordiska rådets organ skal översättas till finska och isländska.

Den finska delegationen och den isländska delegationen vil i detta sammanhang ge rådssekretariatet i uppgift att se på möjligheter för förenkling av arbetsgången i Nordiska rådet med hänsyn till mötesmaterial och mötesstruktur och återkomma med förslag härom.

Reykjavik, den 20 september 2017

Erkki Tuomioja (sd)

Mikkel Dencker (DF)

Oddný G. Harðardóttir (A)

Steingrímur J. Sigfússon (VG)

Wille Rydman (saml)